

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

**ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

ІНСТИТУТ ПРАВА ТА ІННОВАЦІЙНОЇ ОСВІТИ

**КАФЕДРА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
ТА СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН**

**МАТЕРІАЛИ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

**«СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ ВИМІРИ
ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ»**

27 жовтня 2022 р.

м. Дніпро

УДК 34+351

С 70

Рекомендовано до опублікування та поширення через Інтернет Науковою радою Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ (протокол від 21 грудня 2022 року №5)

С 70 Соціально-гуманітарні виміри правової держави: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Дніпро, 27 жовтня 2022 р.). Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2022. 400 с.

Збірник містить матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Соціально-гуманітарні виміри правової держави», у якій взяли участь науковці, викладачі та здобувачі вищих навчальних закладів і наукових установ. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції можуть бути використані в науково-дослідній роботі та в освітньому процесі спеціалізованих ЗВО, а також у законотворчості та правоохоронній діяльності. Матеріали опубліковано у авторській редакції.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

д-р. юрид. н., проф., Заслужений юрист України, полковник поліції **А.Є. Фоменко** (голова), д-р юрид. наук, проф., Заслужений юрист України **Л. Р. Наливайко** (заступник голови); д-р юрид. наук, доц. **В. М. Савіщенко**; д-р філос. наук, проф. **О. В. Халапсіс** (відп. секретар).

ISBN

© Автори, 2022
© ДДУВС, 2022

ЗМІСТ

Metilka Dmytro Viktorovych. 'PUTIN OUTPLAYED EVERYONE' – WHEN A LIAR DECEIVES HIMSELF: INQUIRY ON A NEW POLITICAL PHENOMENOLOGY	13
Андрюкайтене Регіна, Воронкова Валентина Григорівна. ФІЛОСОФІЯ МЕНЕДЖМЕНТУ ІНКЛЮЗИВНОГО РОЗВИТКУ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ	13
Котляр Юрій Вадимович. ФАКТОР ПРОГРАНОЇ ВІЙНИ	22
Титаренко Оксана Олексіївна. ВІДРОДЖЕННЯ КУЛЬТУРНОГО ЖИТТЯ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН У ДОНБАСІ НАПРИКІНЦІ 80-Х – НА ПОЧАТКУ 90-Х РОКІВ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУПІЛЬСТВА	24
Пилипчук Ярослав Володимирович. ГУАНЧІ ТА БІМБАЧЕ У СЕРЕДНЬОВІЧЧІ	26
Пиріг Ігор Володимирович. УЧАСТЬ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА У ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	32
Цубенко Валерія Леонідівна. ГЕНДЕРНИЙ ФАКТОР У СИСТЕМІ КАДРОВОЇ ПОЛІТИКИ ДИПЛОМАТИЧНОЇ СЛУЖБИ	35
Oleksandr Yuriiiovych Vysotskyi. IPHONE-DIPLOMACY OF THE PRESIDENT OF UKRAINE V.ZELENSKYU DURING THE RUSSIAN-UKRAINIAN WAR	39
Трещов Мирослав Миколайович. РОЗВИТОК МОДЕЛІ ВИЩОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ	42
Землянська Аліна Вікторівна. ОСОБЛИВОСТІ МОВНОЇ ОСВІТИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ТЕХНІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ	46
Дихановський Віктор Миколайович, Лещенко Марина Володимирівна. РОЗВИТОК АВТОНОМІЇ В СИСТЕМІ ОЗБРОСННЯ ТА МІНІМІЗАЦІЯ ШКОДИ МИРНОМУ НАСЕЛЕННЮ	49
Висоцька Ольга Євгенівна. ПРАВОВІ ПІДСТАВИ РЕАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПЦІЇ «СЕРВІСНО-ОРІЄНТОВАНОЇ ДЕРЖАВИ» В СУЧАСНИХ УМОВАХ	54
Воронкова Валентина Григорівна. ГЛОБАЛЬНІ ПОЛІТИКО-ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ ТА НЕПЕРЕДБАЧУВАНOSTI	58
Патицька Христина Олегівна. ЗНИЖЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО ДОСТУПУ НАСЕЛЕННЯ ДО ПРОДОВОЛЬСТВА ТА ТОВАРІВ ПЕРШОЇ НЕОБХІДНОСТІ В УМОВАХ ВІЙНИ	63
Макєшина Юлія Вікторівна. МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД УПРАВЛІННЯ ГУМАНІТАРНОЮ ОСВІТОЮ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ	67

7. Пухкал О. Еволюція форми державного правління в умовах незалежності України. *30 років незалежності України: досягнення, виклики, перспективи* : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 10 верес. 2021 р.) / за заг. ред. Л. Г. Комахи, О. М. Андрєєвої, В. А. Гошовської. Київ : ННІ ПУДС КНУ, 2021. С. 33 – 36.

8. Сидоренко Н. С. Протиріччя в організації державної влади за парламентсько-президентської республіки. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2013. Вип. 2 (17). С. 41 – 48.

9. Сидоренко Н. С., Глотов Б.Б. Реформування системи організації державної влади в умовах глибокої політичної кризи. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2014. Вип. 2 (21). С. 3 – 13.

10. Шевченко С.О., Трещов М.М. Розвиток управлінських навичок керівників органів державної влади. *Наукові перспективи*. Київ: GoToPrint, 2021. № 5 (11). С. 204 – 2016.

11. Шевченко Т. Чи справді Україна парламентсько-президентська республіка? *Українська правда*. 2020. URL: <https://blogs.pravda.com.ua/authors/tshevchenko/5e25e8da98e33>.

12. Martyniuk R., Datsiuk O. Constitutional Changes in the Form of Government in Modern Ukraine. *Social Contexts*. 2021, Vol. 9, No. 2 (18), 5-21.

Землянська Аліна Вікторівна
кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри суспільно-
гуманітарних наук Таврійського
державного агротехнологічного
університету імені Дмитра Моторного

ОСОБЛИВОСТІ МОВНОЇ ОСВІТИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ТЕХНІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

На сьогодні вищі заклади освіти ставлять собі за мету підготовку фахівців з гнучкими навичками (т.зв. *soft skills*), готових до будь-яких випробувань у професійній діяльності. Саме тому кожна освітня програма, визначаючи очікуваний кінцевий результат навчання, передбачає формування інтегральної компетентності, суть якої сформульована таким чином: «Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі <...>, що передбачає застосування певних знань та вмінь, технологічних методів та прийомів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов» [1, с. 8]. Причому це стосується не лише власне професійних, вузькоспеціальних питань, а й загальних компетентностей, пов'язаних зі здатністю вчитись і розвиватися, використовувати інформаційні технології у практичній діяльності, усвідомлювати й реалізувати себе як громадянина своєї країни тощо. І насамперед це стосується вмінь і навичок спілкуватися рідною мовою,

використовувати її багатства в побутовому та професійному спілкуванні, здійснювати міжособистісну взаємодію. Тож мовній освіті майбутніх фахівців, передусім здобувачів вищої освіти технічних спеціальностей, які не мають зазвичай мотивації до вивчення та удосконалення своєї комунікативної компетентності, треба приділити особливу увагу.

У цьому процесі можна виділити кілька важливих аспектів, які актуалізувались в умовах сьогодення:

1. Освітня діяльність дуже тісно пов'язана з інформатизацією всіх сфер життя. Це значно збільшує можливості пошуку, відбору та засвоєння інформації, розширює методологію викладання дисциплін, опрацювання навчального матеріалу. Як зауважують С. Шаров, Т. Шарова та Г. Гладких у своєму дослідженні, присвяченому питанням змішаного навчання, різні гаджети, масові відкриті онлайн-курси, дистанційні освітні ресурси наразі дуже успішно використовуються у закладах освіти. Всі вони дозволяють впроваджувати унікальні підходи до організації освітнього процесу» на різних рівнях освіти, що сприяє підвищенню якості освіти [3, с. 297]. Останні роки, позначені превалюванням дистанційного навчання, довели, що інформаційно-комунікаційні технології дозволяють забезпечити «живе» спілкування учасників освітнього процесу, безпосередній доступ до різних видів неформальної освіти (вебінари, віртуальні майстер-класи, масові відкриті онлайн-курси на вітчизняних та закордонних онлайн-платформах (EdEra, Prometheus, Coursera, Вільний Університет Майдану, WiseCow та ін.) тощо), відпрацьовувати вміння й навички з дисципліни на онлайн-тренажерах і т.п. Наявність усіх цих можливостей дозволяє педагогам, зокрема викладачам мови, оптимізувати освітній процес.

Так, беручи за основу пораду освітньої тренерки ГО «Вище», екс-керівниці Центру забезпечення якості освіти НаУКМА О. Бершадської на вебінарі з використанням платформи Zoom виносити всі форми роботи, що не стосуються міжособистісної взаємодії, у режим асинхронного навчання, вважаємо доцільним звернути увагу на онлайн-тренажери LearningApps, WebPen, «Мова. ДНК нації» та ін. У такий спосіб можна скоротити час на повторення і закріплення знання мовних норм, а приділити більше уваги саме професійно-комунікативній компетентності (мовному й мовленнєвому етикету, індивідуальним і колективним формам професійного спілкування, мистецтву самопрезентації тощо).

2. Майбутні фахівці мають швидко реагувати на конкретні комунікативні ситуації і бути готові легко змінювати мовну стратегію, вживати відповідні мовні формули й т.п. Такі вміння й навички можна формувати, залучаючи здобувачів освіти на аудиторних заняттях у різні змодельовані ситуації, в яких буде наявний змінний компонент. Наприклад, під час вивчення теми «Бесіда» можна запропонувати побудувати діалог-співбесіду, в якому для кожної пари щоразу будуть поставлені різні цілі спілкування; побудувати діалог, який би відтворював продемонстровану на фото на екрані комунікативну ситуацію; побудувати діалог за певною комунікативною ситуацією, але щоразу в різних етикетних позиціях тощо. При цьому здобувачі освіти мають вступати в

розмову майже одразу, щоб максимально наблизити умови спілкування до реальних.

3. Актуальною формою роботи з набуття мовленнєвих навичок є проєктна діяльність. На сьогодні існує ціла мережа різних грантових програм, які передбачають уміння не лише розробити певний науковий, освітній, соціальний або бізнес-проєкт, а й вдало його презентувати, вміти відповісти на всі запитання та зауваження, відстояти власну позицію. Тож, наприклад, під час вивчення тем «Публічний виступ та його особливості», «Презентація як вид публічного мовлення» можна запропонувати здобувачам освіти розробити і презентувати свій соціальний проєкт будь-якого спрямування. Це дозволить їм не лише попрактикувати свої комунікативні здібності, а й допоможе формуванню громадянської, культурної та фахових компетентностей. Доречним буде завдання презентувати найновіші розробки з фаху, власні бізнес-проєкти, взяти участь у дискусіях на гостроактуальні теми тощо. Усі ці види роботи пропонують інтегрований підхід до вирішення задачі через пошук відповідної інформації, залучення знань, отриманих у процесі вивчення інших дисциплін за освітньою програмою, використання інформаційно-комунікаційних технологій для візуалізації вербального контенту.

4. Значною перевагою у сучасній мовній підготовці майбутніх фахівців буде поєднання формальної та неформальної освіти. Залучення студентів до різних майстер-класів, вебінарів, мовних курсів дозволяє їм щоразу по-новому подивитись на комунікативний процес, відшліфувати вміння й навички, набуті на аудиторних заняттях та в процесі самостійної роботи з опанування курсу «Українська мова (за професійним спрямуванням)». Головна мета такої неформальної освіти – саморозвиток студентів, хоча на сьогодні значна кількість закладів вищої освіти має положення, що регулюють процес зарахування результатів цієї форми навчання в межах того чи іншого курсу.

Перевірка результатів навчання з української мови із урахуванням вищезгаданих підходів до організації освітнього процесу у здобувачів освіти Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного технічних спеціальностей під час незалежного оцінювання продемонструвала достатній рівень опанування дисципліни, який відповідає ліцензійним вимогам Міністерства освіти і науки, хоча все ще нижчий, ніж у студентів гуманітарного профілю [2]. Причому успішність та якість знань зростають у процесі вивчення курсу «Українська мова (за професійним спрямуванням)» згідно з порівняльним аналізом результатів першого підсумкового модульного контролю посередині семестру та другого, що передусє екзамену. Зрештою, на іспиті студенти спеціальностей 208 Агроінженерія, 131 Прикладна механіка, 133 Галузеве машинобудування довели високий рівень сформованості професійно-комунікативної компетентності та закріпили свої результати навчання.

Отже, сучасні мінливі умови практичної діяльності вимагають різнобічної підготовки майбутніх фахівців, особливо у напрямку міжособистісної взаємодії та вмінню комунікувати державною мовою як на побутовому рівні, так і на професійному. Тут у нагоді стануть інтерактивні методи роботи із залученням

інформаційно-комунікативних технологій, поєднання змішаного навчання з неформальною освітою, інтегрований підхід у формулюванні практичних завдань. Максимальна наближеність студентів до реальних умов праці та професійного спілкування дозволить сформувати в них професійно-комунікативну компетентність наприкінці вивчення курсу і забезпечити формування інтегральної компетентності до отримання диплому бакалавра.

Література:

1. Освітньо-професійна програма «Агронженерія» першого (бакалаврського) рівня освіти за спеціальністю 208 «Агроінженерія» галузі знань 20 «Аграрні науки та продовольство». ТДАТУ: Запоріжжя, 2022. 40 с.
2. Шарова Т.М., Ломейко О.П., Землянська А.В., Шаров С.В. Моніторинг гуманітарної підготовки здобувачів вищої освіти технічних спеціальностей. Науковий часопис національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. Збірник наукових праць. Випуск 88. Київ : Видавничий дім «Гельветика», 2022. С. 224–229.
3. Sharov S., Gladkykh H., Sharova T. Blended learning: modern educational trend in Ukraine. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2021. №1(105). С. 295–305.

Дихановський Віктор Миколайович

доктор технічних наук,
старший науковий співробітник,
начальник науково-дослідного відділу
науково-методичного забезпечення
розроблення і реалізації програм розвитку
озброєння та військової техніки та
державного оборонного замовлення
Центрального науково-дослідного
інституту озброєння та військової техніки
Збройних Сил України;

Лещенко Марина Володимирівна

науковий співробітник науково-
дослідного відділу науково-методичного
забезпечення розроблення і реалізації
програм розвитку озброєння та військової
техніки та державного оборонного
замовлення Центрального науково-
дослідного інституту озброєння та
військової техніки Збройних Сил України